

NAŠA MOČ

GLASILO
SLOVENSKEGA
DELAVSTVA

Izhaja vsak
: petek. :

Uredništvo in
upravnništvo v
Kopitarjevih
ulicah št. 6.

Naročnina znaša:
celoletna . . . K 3.—
pololetna . . . „ 1.50
četrtna . . . „ 0.75
Posam. šte. „ 0.10

Štev. 49. V LJUBLJANI, dné 5. novembra 1909. Leto IV.

Naša prva reč.

Zavarovanje za starost in onemoglost še vedno ni rešeno. Včeraj, dne 4. novembra se je sešel odsek, ki ima pripraviti poročilo za zbornico. Slovenskih poslancev sta v njem dr. Krek, ki je bil prej izstopil, in Grafenauer. D zdaj moramo priznavati, da se je stvar zavlekla in sicer ne brez krivde socialnih demokratov. Ti niso z vladnim načrtom zadovoljni, ker se boje za svoje prvenstvo po bolniških blagajnah.

Vsi vemo, da so bolniške blagajne danes pravzaprav agitatorski zbori socialne demokracije. Uradniki, ki jih plačuje blagajna, morajo uradno in izvenuradno delati za stranko. Po novem bi prišli v bolniške blagajne tudi posli, in ker med njimi socialna demokracija še nima kaj pristašev, bi se utegnile volitve blagajniških odborov preobrniti na protisocialno-demokratsko plat. Poleg tega bi velik del poslov, ki jih danes opravljajo bolniške blagajne, prevzeli okrajni odbori, kjer bi tudi socialna demokracija ne imela večine. To boli rdeče sode druge in zato jih ni prav volja, da bi ugriznili v to kislo jabolko.

Delavci imajo na vsak način sveto dolžnost paziti na to, kako se dela v imenovanem odseku. Ko bi se v odseku poročilo izdelalo in postava pripravila za zbornico, smo prepri-

čani, da bi šlo. Nobena stranka ne bi obstruirala te tako potrebne reči. In ko bi jo, bi seveda sama sebi največ škodovala.

Tu se ne gre za nobeno vladno zadevo. Kdor ima količkaj soli v glavi, mora vedeti, da se vlada sama najbolj boji, da bi se zavarovanje ne izpeljalo in sicer zato, ker nima poguma, da bi premožnejšim stanovom naložila potrebna nova bremena.

Finančni minister je predložil koncem tega meseca državnemu zboru med drugimi rečmi tudi predlogo, naj bi se dohodninski davek od velikih dohodkov zvišal. Ta davek je gotovo izmed vseh najpravičnejši. Minister pa mora sam priznati, da ga je težko izpeljati, ker se mnogo dohodkov skrije. Zato je predložil v svojem načrtu tudi določbo, naj bi bilo ob pritožbah zoper ta davek dovoljeno finančnim uradnikom pregledati trgovske knjige pritožnikov in tako na podlagi njihovih zapisov preračunati dejanske dohodke. Kakor bi dregnil v sršenovo gnjezdo, tako je vplivala ta določba. Iz cele države se oglašajo trgovci in industrialci proti temu. Pravijo, da bi se s tem izdalo trgovske skrivnosti; za nas je pa jasno, da bi se samo resnica zvedela, ki se danes ne zve, in bi država dobila obilo dohodkov, ki se ji danes zvijačno izvijajo iz rok.

To omenjamo zavoljo tega, ker po naši sodbi ni treba nič drugega, nego samo pravičine, pa zraven oistre izpeljave dohodninskega davka, pa se bo dobil brž denar za starostno zavarovanje.

Naša delavska organizacija naj stopi iz svojega zatišja znova na plan. S tisto vneto, s katero je šla v boj za splošno volilno pravico, naj tudi dvigne svoj glas in zahteva, da čim prej dozori poglavitni sad, ki ga zahteva od nove zbornice, namreč zavarovanje vsega delavskega ljudstva za starost in onemoglost. Pri tem ne sme biti ozira na kako strankarsko korist ali škodo, marveč samo na to, kaj potrebuje ljudstvo.

Slovensko krščansko-socialno delavstvo!

Zvršilni odbor slovenskega krščansko-socialnega delavstva sklicuje sporazumno z načelništvom »Jugoslovanske strokovne zveze«

za nedeljo, dne 28. novembra 1909

VSESLOVENSKE DELAVSKE SHOD!

Sicer je bilo že letos III. vseslovensko delavsko zborovanje, a ker so izjavile naše delavske organizacije željo, naj bi se letos vršilo še eno vseslovensko delavsko zborovanje, ustreza Zvršilni odbor izraženji želji. Pri sestavi sporeda se je šlo »Zvršilnemu odboru« pred vsem za to, da seznani javnost z novo ustanovljeno »Jugoslovansko strokovno zvezo«, sad III. vseslovenskega delavskega shoda. Potrebno je tudi, da se izpremeni organizacija slovenskega krščansko-socialnega delavstva.

Vse naše delavske organizacije pozivamo, naj prično intenzivno agitacijo med krščansko-socialnim delavstvom za obilno udeležbo pri shodu. Naročamo zato vsem našim organizacijam:

1. Prično naj takoj s podrobno agitacijo za udeležbo IV. vseslovenskega delavskega shoda.

2. Do 15. novembra naj naznani vsaka naša organizacija, koliko vstopnic naj se ji doloži, ker bo vstop dovoljen le proti vstopnicam, ki se bodo glasile na ime vsakega udeleženca.

3. Kjer ni organizacije, naj se vsak, ki se želi shoda udeležiti, obrne na Zvršilni odbor slovenskega krščansko-socialnega delavstva in priloži znamko za 12 vinarjev, da se mu doloži vstopnica.

Vsi dopisi glede na shod: »Naša Moč«, Ljubljana.

ZAČASNI SPORED.

A. Cerkveno opravilo za udeležence.

Cerkveno opravilo za udeležence se vrši ob 8. uri zjutraj v župni cerkvi oo. frančiškanov.

Iz mojega žolčnika.

I.

Breznačelna kritika.

Pisatelj Spitignev je bil otrok svojega časa. Poizkušal se je na mnogoterih poljih in ustvaril rokopisov vsake vrste. Po pošti je oddal ali tudi sam osebno nosil rokopise po raznih uredništvih.

In zdaj pričakuje odgovorov, pričakuje natiske, pričakuje kritike in pričakuje honorarjev.

Urednik »Roda« mu je takoj vrnil laskavo pisemce: Hvala Vam za rokopis! Povest je izborna. Upamo, da se še večkrat oglasite.

Srce se je Spitignevu zasmejalo. Vendar do »Rodovega« urednika ni imel pravega upanja. Političen dnevnik je vesel, da ima kaj gradiva, a da bi izbiral pri rokopisih, ni njegova navada. In še toliko takten ni ta urednik, da bi pisatelja vprašal za honorar?

Kakor je Spitignev z veseljem prečital pisemce, tako ga je nevoljen odložil.

Odpre časopis »Svoboda«. Njegove oči niso zgrešile lastnega natiskanega spisa. Hlastno je čital svojo povest, natiskano neizpremenjeno. Le k imenu pisateljskemu je urednik pripelil zvezdico in ta zvezdica je pod črto kazala te-le besede: »Prosimo, še večkrat kaj.«

Kakor se je Spitignev radoval tiskanega spisa, odložil je list vendarle nezadovoljnega srca. »Svoboda« je zakoten listič, ki pobira svoje gradivo iz drugih časnikov ter zbira okrog sebe le pisatelje začetnike pa samouke. Spitignev pričakuje.

Urednik »Narodne knjižnice« mu je poslal rokopis in pismo: »Obžalujem, da Vaše povesti ne moremo sprejeti, ni rabna. Talent imate, a premalo ga vadite.«

No, to pismo je pa Spitigneva že privzdignilo. Rdečica ga je polila, ko je odvil vrneni rokopis, obenem pa se je čutil počesčenega, češ, da mu je urednik talent vendarle priznal. Pisateljski napuh se mu vrine v srce in brzo je storil ta-le sklep: Rokopis pošljem nalašč neizpremenjen uredništvu »Kola«.

In ga je poslal . . . Nestrpno je čakal odgovora. Urednik »Kola« mu pošlje posetnico: »Oglasite se prilično v našem uredništvu!«

Aha! Nekaj upa je zasijalo Spitignevu. Napuh pa se je debelil v njegovem srcu. Opravi se v praznično obleko in hajdi v mesto.

Pohlevno potrka na dveri uredništva. Vstopi in urednik »Kola« ga premeri od vrha do tal.

»Vi ste nam poslali povest »Spiritus familiaris«. Kajneda?«

»Ni mi znana ta povest, gospod urednik! Pač pa sem vam poslal povest »Iz našega arhiva«, odgovori Spitignev, čudeč se.

»A, vi ste Spitignev? Našo povest sem pa že prečital kot odbornik »Narodne knjižnice« in izrekel svoj sodbo. A zakaj je niste predelali, učite se in vadite se, gospod Spitignev! Potem že utegnemo kaj več govoriti.«

Kakor bi ga s kropom polil, odide Spitignev. Takega odgovora ni pričakoval.

Ali napuh v njegovem srcu ni bil zatrt. Domišljal si je, da njegova povest ni slaba in da je »Narodna knjižnica« in »Kola« prineslo že mnogo slabjših kakor je njegova.

Ko pa je stopal pod odprtim oknom uredništva, čul je besede sourednikov:

»Ta je klerikalec.«

Spitignev si je to besedico dobro zapomnil. Prepričan je bil do cela, da pri »Kolu« in »Narodni knjižnici« gospodje rokopise merijo s političnimi naočniki.

V tem ko je Spitignev pričakoval še drugih uredniških odgovorov ter kupal srd nad urednikom »Kola«, dobi pismo take-le vsebine: »Čuli smo, da so vam pri »Kolu« odklonili povest »Iz našega arhiva«. Ako vam je drago, pošljite jo nam in jo bomo priobčili precej v

B. Vseslovenski delavski shod.

Prostor: »Union«.

Začetek točno ob 9. dopoldne. — Konec približno opoldne.

- Poročilo Zvršilnega odbora.
- O potrebi in pomenu »Jugoslovanske strokovne zveze«.
- Delavstvo in politika.
- Delavski tisk.
- Slovensko krščansko-socialno delavstvo in njegovi nasprotniki.
- Pravno varstvo in zdravniki.
- Pravno varstvo in pravniki.
- Namen J. S. Z.
- Kaj nudi J. S. Z. (Bolniška, brezposelna, preseljevalna, popotna, izredna podpora in podpora za slučaj smrti.)
- J. S. Z. in strokovna društva.
- Organizacija J. S. Z. (Skupine, plačivnice, okrožja J. S. Z.) in delavski odsek S. K. S. Z.
- Razprava.

Poslovnik shodu.

1. Skliče ga Zvršilni odbor slovenskega krščansko-socialnega delavstva.

2. Pristop nanj imajo zgolj osebe, ki se izkažejo z vstopnicami.

3. Shod izvoli predsednika, štiri podpredsednike, štiri zapisničarje. Reditelje določi sklicatelj pred shodom. Imajo pravico zabraniti vsakemu pristop in dolžnost odstraniti vsakega, ki bi motil zbor. Na shodu ima predsedstvo pravico, da razpolaga z rediteljstvom.

4. Poročevalci se morajo strogo držati po »Zvršilnem odboru« jim nakazanega časa in stvari. Predsednik mora pozvati govornika k redu, če se ne drži stvari. Besedo mu mora vzeti, če prekorači odmerjen mu čas, če postane oseben. Predsedniku se mora na shodu vsako brezpogojno pokoriti.

5. Sklepa se z navadno večino glasov. Pri enakem razmerju glasov odloča predsednik.

6. Prvi govore poročevalci od a) do k) sporeda. Sledi razprava. V razpravi sme imeti vsak le enkrat besedo. Koliko časa sme kdo govoriti v razpravi, določa predsednik glede na razpoložljiv čas, ki ima edini brezprizivno tolmačiti poslovnikova določila. Proti predsednikovemu tolmačenju priziv na zbor ni dopusten. Z Bogom za krščansko delavstvo!

Zvršilni odbor slov. kršč. - socialnega delavstva,

dne 3. novembra 1909.

Jožef Gostinčar, predsednik.

Mihael Moškerc, podpredsednik.

Naša mladina.

Nevzdržno koraka naša mladina dalje: Odsekov Orla je danes po celi Sloveniji 90, samo na Kranjskem 67. Komaj so minule mnogobrojne prireditve, ki so zbirale na stotine naših fantov, že se pripravlja slovenska krščanska mladina za pozimsko delo.

Uvod v pozimsko delo bo tvoril velik mladeniški tečaj od 7. do 20. novembra in se bo vršil v Ljubljani.

Predavanja

bodo o sledečih tvarinah:

- Narodno gospodarstvo.
- Temelji socialne vede.

prihodnjih številkah našega lista. Kar je neprikladno, se že popravi.

Silno se je Spitignev razveselil tega pisma od urednika »Osvete«. Zdaj bo videl urednik »Kola«, koliko je vredna njegova ocena. To bo zijal, ko vidi preporno povest tiskano v »Osveti«!

In Spitignev takoj odpošlje povest uredništvu.

Spitignev je kmalu videl svojo povest tiskano v »Osveti«. Urednik je sicer izpremenil naslov, popravil nekoliko slovničnih napak in nekatere prizore nekoliko okrajšal.

Spitignev je imel tudi svoje nazore in niso mu bile urednikove izpremembe povse všeč. Vendar se je udal urednikovi avtoriteti in zadovoljno je prebiral svojo povest, ki se je tiskala v več listih. Zadovoljilo ga je tudi pismo, ki mu jo je urednik pozneje pisal. Kakor vidite, smo vašo povest porabili, nekoliko prenaresje. Vi znate lepo opisavati značaje in poznate ljudstvo. Samo pile je treba. Zato se le pridno urite in kmalu nam spet kaj pošljite. Prilagam vam tudi malo nagrado.

To pismo pa se je prileglo Spitignevu. Prijazno se je uredniku zahvalil in obljubil v kratkem zopet novo povest, ki jo že piše.

(Dalje prih.)

3. Razvoj katoliškega gibanja med Slovenci.

4. Praktično delo v naših društvih in odsekih.

5. Socialna higijena in pomen telovadbe za telo in duha; disciplina in zdravljenje volje.

6. Gojitev umetnosti in lepočutja sploh v naših društvih.

Predavanja se bodo vršila dopoldne in popoldne in sicer k večjem dva en dan, da ne bodo fantje niti najmanj preobloženi in bo obilo prostega časa za izlete in poučne ogleda.

Telovadba.

Načrt za telovadski tečaj je že popolnoma izdelan in je sledeči: Nedelja, 7. novembra: Seja voditeljev provtedenskega tečaja. — Ponedeljek, 8. novembra: Od 2. do 4. popoldne redovne vaje začetne; od 8. do 10. zvečer ponavljanje redovnih vaj in vaje početnih gibov prostih vaj. — Torek, 9. novembra: Od 2. do 4. redovne in proste vaje; od 8. do 10. zvečer orodna telovadba. — Sreda, 10. novembra: Od 2. do 4. popoldne redovne in proste vaje; od 6. do 7. zvečer tehnično predavanje »Redovnih in prostih vaj gibov«. V. Jeločnik. — Četrtek, 11. novembra: Od 2. do 4. ure popoldne orodna telovadba; od 8. do 10. zvečer vzorna telovadna ura: redovne in proste vaje in orodna telovadba. — Petek, 12. novembra: Od 2. do 4. ure popoldne redovne in proste vaje; od 6. do 7. zvečer tehnično predavanje: »Poveljevanje, vaditelji, statistika«. V. Jeločnik. Od pol 9. do 10. zvečer vzorna telovadna ura: redovne in proste vaje in orodna telovadba. — Sobota, 13. novembra: Od 2. do 4. popoldne vzorna telovadna ura; od 8. do 10. zvečer javna produkcija obiskovalcev prvotedenskega tečaja. — Nedelja, 14. novembra: Seja voditeljev drugotedenskega tečaja. — Ponedeljek, 15. novembra: Od 2. do 4. popoldne redovne in proste vaje, orodna telovadba; od 8. do 10. zvečer nove proste vaje. — Torek, 16. novembra: Od 2. do 4. popoldne redovne vaje, stare in nove proste vaje, orodna telovadba; od 8. do 10. zvečer nove proste vaje, sabljanje. — Sreda, 17. novembra: Od 2. do 4. popoldne vzorna telovadna ura; »Hibe redovnih in prostih vaj, poveljevanje«. V. Jeločnik. Od pol 9. do 10. zvečer nove proste vaje. — Četrtek, 18. novembra: Od 6. do 7. zvečer sabljanje; od 8. do 10. zvečer vzorna telovadna ura. — Petek, 19. novembra: Od 2. do 4. popoldne proste vaje, sabljanje, orodna telovadba; od 6. do 7. tehniško predavanje: »Telovadni znaki na kroju«. Jeločnik. Od pol 9. do 10. zvečer vzorna telovadna ura. — Sobota, 20. novembra: Od 2. do 3. pouk telovadnih vodnikov; od 3. do 5. vadijske skušnje; od 8. do 10. zvečer zadnji telovadni uri, ki ste hkrati skušnja za javni nastop, ki bo v nedeljo potem.

Občni zbor Orla.

se vrši v nedeljo, 21. novembra in obsega sledeče:

Ob 8. uri sv. maša v frančiškanski cerkvi. — Okoli 9. ure:

- Poročilo tajnika in blagajnika.
- Statistika.
- Poročilo načelnika.
- Organizacija in avtonomija okrožij.
- Organizacija verske in izobraževalne misli v naših odsekih.
- Uredba posameznih in Zvezinih prireditev za leto 1910.
- Volitve predsedstva in nadzorstva.

Isti dan po občnem zboru se vrši v veliki dvorani »Uniona«

Javna telovadba in veselica,

počenši od 6. ure zvečer. Zlasti naši ljubljanski somišljeniki, ki že dolgo niso v svoji sredi videli nastopa Orlov, bodo tega veselili. Telovadba bo brez dvoma vzorna in bomo imeli priliko videti, na kakšni stopinji izurbe so slovenski Orli.

Tobačno delavstvo.

Nečuvven škandal v Fürstenfeldu.

Glasnik piše: Svojim očem nismo verovali, ko smo čitali dopis v nemškem našem glasilu iz Fürstenfelda o novem načinu, ki ga hočejo v fürstenfeldski tobačni tvornici uveljaviti pri sprejemu novih delavk. Dne 30. septembra 1909 so sprejeli na delo nekaj deklic. Nečuvveno je, da sta bila drzna dovolj vicedirektor Pessiak in oficial Piffl in se nista odstranila, ko je ukazal novi tvorniški zdravnik dr. Adolf Thewan par deklicam, naj odstranijo na zgornjem delu telesa obleko. Seveda so se deklice sramovale to storiti vpricho škricov, ki nimajo prav ničesar opraviti pri zdravniški preiskavi. A moža se nista zadovoljila s tem, da sta pasla svoje oči, za kar nimata nobene pravice, marveč je ukazal Pessiak: »Glejte, da hitro slečete srajco!«

Se nesramnejše se je obnašal oficial Piffl, ki je vpraševal deklice stvari, da jim je rdečica sramu oblivala lica, da, svojo nesramnost je tiral tako daleč, da je grajal rast deklic. Škrica sta se tako delala, kakor da zdravnik ničesar ali le malo razume o svoji stroki, kar meče na oba škrica tako čudno luč, da bi morali oba spraviti zaradi zlorabe uradne oblasti tja, kamor spadata. Prav ima naše nemško glasilo, ko povprašuje, ali sta škrica iskala svojo zabavo, ker dostojno tako postopanje ni. Na to-le resnično dogodbo opozarjamo ljubljansko delavstvo, ki naj si dobro zapomni imena Pessiak in Piffl, če ju kdaj zanese veter v Ljubljano, da se jima bo gledalo na — oči in na jezike!

Kakor svinja z mehom.

postopa oficial Piffl z delavstvom v Fürstenfeldu. Noč in dan tuhta, kako bi škodoval delavstvu pri zaslužku. Iznajdljiv je, to se mora priznati. Delavkam ne dajo dosti tobaka, ure in ure morajo čakati na tehtnici, da dobe vsaj polovico fasunge. Pifflu pridno pomaga njegov prijatelj vicedirektor Pessiak. Grozita delavstvu, da je bodo neusmiljeno kaznovali, da je bodo odpuščali iz službe. Zlasti jima tičijo v želodec starejše delavke, ki boljše poznajo delo, kakor premodra kričava Piffl in Pessiak, ki ne veda, kaj naj bi našla, da kratita delavstvu zaslužek. Špinarce morajo oddajati že manj blaga. Za mogočnega officiala Piffla ne pomenjajo odloki glavne direkcije glede na stare delavke nič. Kadar pride na vrsto stara delavka, da bi napredovala v službi, jo prezre v režečo opazko, češ, da nima inteligentnega obraza in da stori on, kar hoče. Stare špinarce ostanejo, mlade imenujejo pa za prejemalke.

Zahteve delavstva v Sternbergu.

V Sternbergu je zahtevalo delavstvo v spomenici poleg splošnih zahtev:

Tedensko plačo v oddelku finega tobaka, za tiste starejše delavke pri »Roll«-strojih v cigaretnem oddelku, ki se ne morejo privaditi egiptovski delovni metodi, nadalje naj se zniža pri egiptovski metodi delo tedensko za 400 komadov. Pri strojih zavrtkov prosijo delavke za slično plačo delavk pri cigaretnih strojih.

Sloga jači, nesloga tlači.

(Iz Cvitava.)

Naša krajna skupina je imela 21. septembra shod, na katerem je poročal naš tajnik Ullreich o predložitvi spomenice, kakor tudi o potrebi, da se dosežejo posamezne zahteve. Najbolj zavira, žal, napredek delavstvo samo. Kadar se zahteva za kako kategorijo izboljšanje, mnogokrat čujemo: »Kaj nas to briga, saj nimamo ničesar od tega.« Tako naziranje je popolnoma napačno. Sloga med delavstvom je pred vsem potrebna, če hočemo, da dosežemo, kar zahtevamo. Pred vsem je potrebno, da se zanimamo za organizacijo, da se pozorno čita strokovno glasilo. — Pripomniti si usojam, da hvala Bogu, pri nas v Ljubljani ni tiste zavisti, ki jo je grajal Ullreich v Cvitavi. Ne trdim, da tu in tam v naglici morebiti ne pade kaka beseda, ki diši po zavisti, a kadar se gre za res, ko se gre za to, da se naše ljubljansko delavstvo potegne za skupne koristi, ni opaziti zavisti. Ko smo letos imeli strogo zaupna posvetoovanja o sestavi spomenice, sem v neki malenkosti opazil, da bi bila mogoče z neko besedo prizadeta neka druga skupina. Predlagateljice so same takoj odločno izjavile: »Tega pa nismo hotele, nismo nameravale. Stavek naj se izpusti!« Ko smo pri drugem sestanku pretehtavali v drugo stvar, so predlagateljice same pred officialnim delom prišle k meni in rekle: »Saj ste izpustili, kaj ne, niste pozabili na svinčnik.« Ob tej mali dogodbici sem se prepričal, kako da z organizacijo tudi napreduje zavest skupnosti in kako izginja zlo zavisti, ki je res razširjena med delavstvom, ki še ni organizirano in ki preprečuje marsikatero dobro stvar. O tem, kako peša zavist in se dvigne delavska medsebojna ljubezen po organizaciji, bi znal še mnogo povedati, a čemu: delavke in delavci, roke na srce, nekoliko pomislite, kako je bilo pred leti, ko še niste bili organizirani, in kako je zdaj. Priznali boste, da imam prav, kar trdim, da je malone popolnoma odpravila organizacija zavist med našim krščansko-socialnim tobačnim delavstvom v Ljubljani. Na socialno-demokratsko se ne oziram, ker tu je res zavist voditeljica, a pri nas tista mala peščica ne pride v poštev, ničesar ne pomenja. Iz ljubezni do bližnjega je zato tporebno, da lepo prijateljsko spravite nazaj tiste tja, kamor spadajo, ker pošteni ljubljanski tobačni delavki in poštenemu ljubljanskemu tobačnemu delavcu ni mesta v zavidni brezverski socialno-demokratski gadjji zalegi.

»Glasnikov« urednik.

Naznanilo. »Podporno društvo« in »Avstr. kršč. tobačna Zveza« naznaja svoim članom in članicam, da bode v nedeljo, dne 7. listopada, ob 8. uri zjutraj v cerkvi sv. Jakoba zadušnica za pokojne člane. Uljudno se vabite vsi. — Odbor.

Dne 5. listopada praznuje 35letnico službovanja naš zvesti član Bernard Tomažič. Naročniki in naročnice »Naše Moči« mu kličemo: Da bi še čil in čvrst več let med nami bival.

Med brati in sestrami.

Iz predilnic. Že pred par leti sem v več številkih »Naše Moči« opisal, kolika potreba je, da bi se delavstvo združilo v močno organizacijo. Navedem še enkrat nekaj vzrokov za to. Veliko zdravnikov trdi, da so zaduhli in slabo prezračeni prostori vzrok delavskih bolezni. Res, da je nekaj vzroka na tem, ali popolnoma ne odgovarja resnici. Prvi in glavni vzrok je, da je delavstvo slabo plačano. Iz tega izvirajo marsikateri ali če prav trdim vse bolezni. Delavstvo nima toliko, da bi si moglo privoščiti pošteno hrano, kar je gotovo najvažnejše za obstoj zdravja. Od tu izvirajo razne bolezni, ki sem se že sam prepričal, ravnotako marsikateri zdravnik. Čestokrat se pripeti, da zdravniki priporočajo boleham delavcem in delavkam tečno hano. In kako naj izpolni to željo zdravnikovo, ko ni denarnih sredstev. Za vzgled imamo razne uradnike in tudi mojstre, kateri ne trpijo bedo z nami vsled družine, ne pa zaradi tako majhne plače kot delavstvo. Uradnik ali mojster ima že toliko plače, da si more privoščiti nekaj tečne hrane, ako ni v tem položaju, kakor sem zgoraj opisal. Torej iz tega je razvidno, da ni edini vzrok zidovje ali pa mučno delo. Tovarnarji posebno pa v predilnicah veliko tisočakov vržejo tako rekoč proč. Čestokrat se zametavajo še popolnoma rabljivi stroji in se nadomeščajo z novimi in modernimi. Ti stroji so delavstvu po večini v kvar. 1. Zato, ker vsak moderni stroj toliko naredi, kot prejšnja dva ali še več, in 2. ker se potrebuje manj delavcev in delavk, da se tako delavstvu krati zaslužek. Tu je kratko razvidno, da se za delavstvo popolnoma nič ne skrbi od strani tovarnarjev. Pomagajmo si sami! In kako? Da se vsi organiziramo v eno močno in nepremagljivo organizacijo. Organizirajmo se v na novo ustanovljeni »Jugoslovanski strokovni zvezi«. Vsak in vsaka delavka mora biti ud tega prekorišnega društva. Potem smemo še upati na boljšo bodočnost. Na svidenje v J. S. Z., katera bode naša rešiteljica! **Delavec.**

Jesenice. Naš delavni red je prav čudno skrupčan skupaj. Seveda, kar se delavstva tiče, je opozorjeno v tem redu z vso strogostjo. Za delodajalca je pa jako mil. Kar je zapovedano za delodajalca napram delavcu, se ne bo vselej zgodilo, kakor se do zdaj ni, ter delodajalec zato ne bode kaznovan, pač pa delavec, ako bo le z mazincem napačno pomagal. Nam ne more biti tudi zaradi tega po volji, ker so paragrafi vzeti iz obrtnega zakona, ter bi imeli veljati za delavca kot za gospodarja. A pri nas je že tako, da je delavni red samo za priproste delavce, druge pa ne briga ta prikazen, k večjemu še vladnega zastopnika, da ga takrat pogleda, ko ga mu predlože. Kdor tega ne verjame, mu pošljemo en izvod, kjer je tiskano: Videl: c. kr. okrajno glavarstvo. V § 3. tega reda se govori nekaj o šolskem pouku, da smejo vajenci hoditi v obrtno šolo. Vraga, kje jo pa imate? V Hrenovici se zbera mladi, pa le fucat. Ali je to obrtna ali strokovna šola? V § 4. je stavek: V slučaju nujne potrebe se sme delavni čas podaljšati samo za tri dni na mesec, s privolitvijo oblasti in nabiti z lepaki. S kakimi lepaki? Mojster pride: Inženir je ukazal nocoj iberših delati, jutri je pa nedelja, se dela po navadi. Je dosti delavcem med nami, kateri slabo zaslužijo, zato narede po 15 do 20 iberših tov na mesec, kdor jih more, ker ob dnevnih plači sami se ne more živeti. Seveda dolgo tak delavec ne dela, v kratkih letih ga pobere jetika. Dalje stoji: Podalšanje delavnega časa sme znašati k večjemu tri ure nad 11 ur na dan. Pri nas se je delalo do 10. ure ali dalje. Celo celo noč se je delalo, do 36 ur skupaj. To je dva dni in celo noč, katera je vmes. Po novem se mora torej ta svinjarija odpraviti. Dalje: O velikih praznikih se dela po potrebi, vendar se da delavcem z ozirom na njih veroizpoved prosti čas, kolikor ga je treba, da gredo k dopoldanski službi božji. To se do sedaj ni izvrševalo. Začenja se delo ob nedeljah ob 6. uri zjutraj, na praznike se tako ne ozirajo, posebno takrat, ko vode primanjkuje. Poznamo delavce, kateri so bili od dela odpušteni, ker so zahtevali, da bi ob nedeljah in praznikih šli k službi božji, potem pa na delo. Inženirji se norca de-

lajo, ako rečemo, da je nedelja, da hočemo biti prosti. V tem paragrafu se bere: Ako se v nedeljo dela več nego tri ure, se dovoli delavcem naslednjo nedeljo najmanj 24-urni počitek. Do sedaj se ni, ako se bodo zanaprej, bode že nekoliko boljši, čeprav bi imel biti nedeljski počitek 36 ur. Nas Martinarje bode še naprej žgali kot dosedaj, le toliko je v novem boljši, da se delo ob nedeljah prekine za 12 ur, in se prične ob 6. uri zvečer. Upamo, da sedaj ne bomo več ob 4. uri popoldne pričeli. Saj smo se že večkrat pritoževali in prosili, pa brez uspeha, novi red bode pa gotovo to odpravil. V § 5. stoji, da se pri sprejemu pogodi delavec za plačo. Do sedaj se to ni godilo, torej se bo v bodoče. Je dobra naprava. Za predplačo bomo pa mogli vsake 14 dni prositi, kakor do sedaj, če prav imamo že čez pol meseca zaslužen. § 6. je pohvale vreden. Določuje, da morajo mojstri delavce podučiti in gledati na to, da se delo pravilno opravlja ter jim je prepovedano posluževati se psov. Gotovo izginejo iz naše tovarne: »Verfluchte Trottel« in »Kraimerische Hunde«. § 15. je tudi navidezno pravičen, če se bode le izpolnoval, da se delavca odškoduje, če se predčasno, prostovoljno, ali da ga zadene kako naključje, odpusti od dela. Do sedaj se to ni izvrševalo, če se bode od sedaj naprej, je s tem velika krivica odpravljena. Pa se bode skoro gotovo, ker § 16. določa, če delavec predčasno zapusti delo se kaznuje. Obširen je naš novi delavski red in strog, kar se delavca tiče. Cesar Nero gotovo ni za svoje sužnje bolj strogega imel. Pomankljiv je pa tudi. Ne dobimo nobenega paragrafa, da bi določal, kako se mora na delavčevu življenje paziti, da morajo biti zdrava stanovanja, da se mu dá pokojnina, da more živeti, da mora biti tvornica tako urejena, da so preprihi izključeni, da morajo biti varnosne naprave pri strojih itd. Tega ni, če smo ga prav nekateri čestokrat pričitali.

Iz Trbovelj. Tukajšnji delavci smo imeli 17. oktobra volitev za delavsko zadrugo. Zalibog, da so z močno agitacijo zopet socialni demokrate zmagali. Ako bi se naši delavci kolikaj hoteli za volitev zanimati, pa jim je vsaka stvar deveta briga. Za socialne demokrate se je posebno veliko briga lesni paznik Špilar. Tega človečeta je ta delavska volitev zelo skrbela. Že štirinajst dni poprej je popivalo to človeče celi dan z raznimi delavci in agitiral, seve s socialnimi demokrati. Kaj bi bilo bolje, ako bi splošnoval bolj natančno svojo službo in pustil delavske razmere pri miru. Morda on niti ne ve, da je postal paznik po milosti. Bilo bi vse eno, ako bi bil gospod ravnatelj Draš takrat kako iavadno šutarico za paznika postavil. Sposobna bi bila ravno tako, kakor je dvorezni Špilar. Dobro bi bilo, da bi g. inšpektor Huber Špilarja nekoliko poučil, katera služba njemu pripada. Špilarju pa povemo, naj opusti svojo hnavsko politiko.

Nabiranje rabljenih poštih znamk za našo narodno obrambo je prevzel g. Leopold Puhar v Ljubljani. Vse naše somišljenike prosimo, naj dseaj prično z nabiranjem rabljenih poštih znamk ter jih odpošiljajo na naslov: Leopold Puhar, Katoliška Tiskarna, Ljubljana. — Posebno one, ki majo sorodnike po tujih krajih, prosimo, da se udeležujejo teh zbirk. Pri vsaki pošiljavi naj se napiše poleg nabirateljevega imena na listku tudi število in država poslanih znamk. Rabljene znamke naj iz kuvert izstrižejo, tako da ostane znamkin rob popolnoma nepoškodovan. Rabljeni koleki se ne sprejemajo, pač pa vse dopisnice tujih držav. Rabljene znamke naj se pošiljajo kot **vzorec brez vrednosti**, za kar zadošča za poštino navadna 20-vinarska znamka. — Kot prvi dar je položil nabiratelj gosp. Leopold Puhar zbirko 10.000 znamk.

Prometna zveza.

Naš koledar za leto 1910. V par dneh izide koledar krščansko mislečih železničarjev in bo kakor druga leta zelo poraben, prikladen in praktičen. Kdor ga hoče imeti (Cena 1 K), naj ga naroči pri svoji podružnici ali pa plačalnici. Koledar prav toplo priporočamo.

Zahvala. Podpisani se pristrčno zahvaljujem odboru krščansko-socialne železniške skupine Ljubljana južne železnice za podporo 10 K in želim, da bi Bog to dobrodelno društvo kršč. železničarjev na najvišjo stopnjo povzdignil v številu članov v čast božjo in v ljudski blagor na temu in na onemu svetu. Bog povrni. Z odličnim spoštovanjem Ivan Vilhar, čuvaj južne železnice. — Postojna, 31. oktobra 1909.

Okno v svet.

Na Dunaju je takozvana mestna železnica, ki veže deloma po sredini in deloma okoli mesta skoro vse kolodvore. Železnica je v državi upravi ter služi z malmj izjemami dunajskemu mestnemu prometu. Ker je stavba te železnice bila ogromno draga (kilometer te železnice je stal povprečno 3.503.249 kron), ima vkljub velikemu prometu redni prometni primanjkljaj (izgubo). Leta 1908. je bilo izgube 1.590.757 K. Od leta 1898. pa do 1908. je plačala država na izgubi 55.592.732 K, Nižjeavstrijska dežela 3.154.042 kron in dunajsko mesto 5.501.255 K. Na leto je torej plačala država 5.053.855 K, dežela 286.731 K in dunajska občina 500.114 K. Celo železnica je stala 136 milijonov 38.171 kron. To pa ni najmanjša žrtev, katero prinaša država dunajskemu prebivalstvu. Državljeni vseh narodnosti morajo plačevati za središče — Dunaj.

Ne pozabite, da je treba delati na vso moč za Vaše glasilo »Našo moč«. Čim več naročnikov, tem večji upliv bo imelo Vaše glasilo.

Priporočamo našim rodbinam
KOLINSKO CIKORIJO.

A. Lukič

Slovenska

konfekcijska trgovina
za gospode, dame, dečke in deklice

Ljubljana
Pred škofijo 19.

A. Žibert

Ljubljana, Prešernove ulice

priporoča

svojo veliko zalogo čevljev
domačega izdelka.

SL. OBČINSTVU SE VLJUDNO PRIPOROČA

SPECERIJSKA TRGOVINA

IVANA TONICH

TRŽAŠKA CESTA ŠT. 4.

Angleško skladišče oblek

O. Bernatović

Ljubljana, Glavni trg 5.

Največja in najlepša zaloga
konfekcije za gospode in
dečke kakor tudi vedno zad-
nje novosti za dame in de-
klice. — Cene jako nizke.

Ivan Podlesnik ml.

Ljubljana, Stari trg št. 10

priporoča svojo

trgovino s klobuki in čevlji

Velika zaloga.

Solidno blago.

Zmerne cene.

Velika zaloga. Nizke cene!

Radi velike zaloge znatno znižane cene!!!

Ugodna prilika za nakup: vezenin,
pričetih in izvršenih žen. ročnih del, idrijskih
čipk, vstavkov, svile, volne, bombaža itd.

Velika izbira drobnega in modnega blaga:

rokavic, nogavic, ovratnikov, kravati itd.

Predtisk in vezenje monogramov ter drugih risb.

Primerna darila za godove in druge prilike.

Priporoča se velespoštovanjem

F. Meršol, Ljubljana, Mestni trg šte. 18.

Velika zaloga. Nizke cene!

Zastonj torej brezplačno dobi vsak človek

v lekarni Trnkóczy zraven

rotovža, lepo tiskano deset

zapovedi za zdravje.

Tudi po pošti se brezplačno

razpošiljajo.

Ljudska posojilnica

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

Miklošičeva cesta šte. 8, pritličje

lastna glavica K 354.645-15

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. ure
zjutraj do 1. ure popoldne, ter jih obrestuje po

4 1/2 %

brez kakšnega odbitka, tako da sprejme vložnik
od vsacih vloženih 100 K čistih 4 K 50 v na leto.

Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne
da bi se njih obrestovanje kaj prekinilo. Za nalaganje po
pošti so poštno-hranilne položnice na razpolago.

Fotografski umetni zavod

Avg. Berthold

Ljubljana, Sodnijske ulice št. 15.

Izvrševanje vseh v fotografsko
stroko spadajočih naročil, kakor
povečevanje, reproduciranje, foto-
grafiranje tehničnih predmetov,
interierjev itd.

Vsa dela se izvršujejo točno tudi v
največji množini.

Kdor hoče varno, mirno in hitro v

AMERIKO

potovati, naj se obrne na od visoke c. kr. de-
želne vlade potrjenega glavnega zastopnika

Fr. Seunig, Ljubljana

Kolodvorske ulice šte. 28.

Odprava potnikov samo z najnovejšimi parniki velikani:

Kaiserin Augusta Viktoria	nosil	25.000 ton
Amerika	"	24.000 "
President Lincoln	"	20.000 "
President Grant	"	20.000 "

Vožnja Ljubljana-Hamburg traja z na novo uvedenimi
direktnimi voznimi kartami, brez vsake menjave, okroglo
samo 1 1/2 dneva ter ima potnik pravico porabe brzovlakov
po celi črti od avstrijske meje (Eger) naprej.

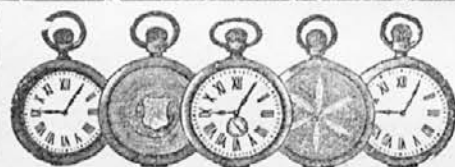
Gričar & Mejač

Ljubljana, Prešernove ulice 9

priporočata

svojo največjo zalogo zgotov-
ljenih oblek za gospode,
dečke in otroke in

novosti v
konfekciji za dame.

Ustanov-
ljeno leta
1862.

Milko Krapeš urar

Podružnica Resljeva cesta št. 2 v Ljubljani
Prej. g. Jos. Černe. Jurčičev trg šte. 3, pri železnem mostu

priporoča svojo bogato zalogo
zlatih, srebrnih, tula- in nikelnastih
ur, verižic, stenskih in nihajnih ur, uhanov in prstanov

Kupuje in zamenjava staro zlato in srebro.
Gosp. urarjem v mestu in na deželi priporočam svojo iz-
redno veliko zalogo fourštur. — Glavno za-
stopstvo za Kranjsko zaloga strun za nihajne ure
v vseh dolžinah in debelostih.
Slovenske plošče za gramofone, kakor tudi gramo-
fone in igre.

Pozor, slovenska delavska društva!

Kupujte svoje potrebščine pri znani
in priporočljivi domači manufakturni
trgovini:

Janko Češnik

(pri Češniku)

Stritarjeve ulice LJUBLJANA Lingarjeve ulice
v kateri dobite vedno v veliki izbiri
najnovejše blago za ženska in
moška oblačila.

Postrežba poštena in zanesljiva. Cene najnižje.

Uzajemno podporno društvo v Ljubljani

Kongresni trg št. 19 reg. zadruga z om. por. Kongresni trg št. 19

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do
12. ure po 4 3/4 %, to je: daje za 200 kron 9 kron
50 vinarjev na leto.

Druge hranilne knjižice se sprejemajo kot
gotov denar, ne da bi se njih obrestovanje
prekinilo.

Rentni davek plača hranilnica sama. Najsigurnjša prilika za štedenje.

Kanonik A. Kalan l. r., Kanonik A. Sušnik l. r.,
predsednik. podpredsednik.

Pivovarna J. PERLES

Ljubljana, Prešernove ulice 7, Ljubljana

priporoča
izvrstno marčno pivo v sodčkih in
steklenicah.

Najstarejša svečarska tvrdka. — Ustan. pred 100 leti.

FR. ŠUPEVC

priporoča veleč. duhovščini ter slavnemu občinstvu
zajamčeno pristne čebelno-voščene sveče

voščene zvitke, izborni med-pitanec
koji se dobiva v steklenicah, skatljah in skafih v poljubni
velikosti ter poceni. — Za obila naročila se toplo priporoča
in zagotavlja točno in pošteno postrežbo.

Ljubljana, Prešernove (Slonove) ulice št. 7. Perlesova hiša.

Prva slovenska
modna trgovina

Engelbert Skušek

Ljubljana, Mestni trg št. 19

se najtopleje priporoča.

Blago in cene brez konkurence.

Na drobno!

A. Šarabon

Na debelo!

Glavna trgovina:
Zaloška cesta 1

Ljubljana

Filijalka:
Martinova cesta 24

Velika zaloga špeceriljskega blaga, žganja, moke in deželnih pridelkov.

Novourejena pražarna za kavo z električnim obratom.

Vsak dan sveže žgana kava.

Glavna zaloga rudninske vode.